

Tisková zpráva

Důvody hrdosti a studu na české občanství – říjen 2019

- ⊙ Téměř třetina respondentů (32 %) je hrdá na své české občanství, protože Českou republiku považuje za krásnou zemi, ve které je krásná příroda, historické památky a krásná města.
- ⊙ Druhým nejčastěji uváděným důvodem (31 %) byla skutečnost, že Česká republika je pro respondenty jejich rodnou zemí, domovem, je to jejich vlast a mají zde své nejbližší.
- ⊙ Pouze 5 % respondentů uvedlo, že podle jejich názoru neexistuje nic, co by pro ně bylo zdrojem hrdosti na české občanství.
- ⊙ Jako nejčastější důvod, proč nejsou hrdí na to, že jsou občany našeho státu, respondenti uváděli aktuální politickou situaci v naší zemi a naše politiky (39 %).
- ⊙ Necelá třetina respondentů (31 %) jako důvod, proč nejsou hrdí na české občanství, zmínila špatné mezilidské vztahy, některé negativní lidské vlastnosti, které podle nich čeští občané mají, případně kritizovali špatný stav morálky.
- ⊙ Necelou desetinu oslovených (9 %) nenapadl žádný důvod, proč by neměli být hrdí na to, že jsou českými občany.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: +420 210 310 588; E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Součástí říjnového šetření CVVM byl i blok otázek věnovaný vztahu českých občanů k České republice. Všechny respondenty jsme se zeptali, z jakých důvodů jsou hrdí na to, že jsou občany České republiky.¹

Jednalo se o otevřenou otázku, tj. bez nabídky odpovědí, a respondenti tak měli možnost spontánně uvést až 3 různé důvody své hrdosti na české občanství. Odpovědi respondentů byly následně seskupené do několika kategorií a výsledky tohoto rozčlenění zachycuje tabulka 1.

Občané České republiky jsou nejčastěji hrdí na své české občanství, protože Českou republiku považují za krásnou zemi, ve které je krásná příroda, historické památky a krásná města, (tuto odpověď alespoň v jedné ze svých tří možných odpovědí uvedlo 32 % dotázaných). Druhým nejčastěji uváděným důvodem (31 %) byla skutečnost, že Česká republika je pro respondenty jejich rodnou zemí, domovem, je to jejich vlast a mají zde své nejbližší. O něco méně často pak respondenti zmiňovali, že důvodem jejich hrdosti je česká historie a slavné historické osobnosti (24 %). Více než desetina českých občanů uvádí jako důvod své hrdosti naše sportovce a jejich sportovní úspěchy (15 %) a české umění, kulturu a tradice, které byly zmíněny jak obecně, tak byly rovněž jmenovány konkrétní osobnosti z oblasti kultury a umění (12 %). Desetina oslovených pak jako důvody pro pocit hrdosti uváděla politickou situaci v naší zemi, tedy to že jsme politicky suverénní a demokratický stát (10 %), nebo zmiňovala obecně a bez uvedení některého konkrétního jména, že z naší země pocházela a pochází řada významných a slavných osobností (10 %). Méně často se pak v odpovědích dotázaných občanů objevovala hrdost na to, že Češi jsou šikovní a vynalézaví lidé a mají „zlaté české ručičky“ (9 %), že je Česká republika bezpečným a bezkonfliktním státem (8 %) a že patříme mezi ekonomicky vyspělejší země s vyšší životní úrovní a lidé se tu zkrátka mají dobře (8 %). Více než dvacetina občanů (6 %) pak pociťuje hrdost na kvalitní české výrobky, z nichž nejčastěji bylo zmiňováno české pivo. Dvacetina respondentů ocenila morálku, dobré mezilidské vztahy či dobré lidské vlastnosti, které podle nich čeští občané mají (5 %), nebo vědecké osobnosti a jejich úspěchy v oblasti vědy (5 %). Další důvody se pak objevily u méně než dvaceti oslovených.

¹ Znění otázky: „Z jakých důvodů jste hrdý na to, že jste občanem České republiky?“

Pouze 5 % respondentů uvedlo, že podle jejich názoru neexistuje nic, co by pro ně bylo zdrojem hrdosti na české občanství.

Tabulka 1: Důvody proč jsou lidé hrdí na to, že jsou občany ČR (v %)

Krásná země, příroda, památky, města	32
Rodná země, vlastenectví, má zde rodinu, přátele	31
Historie, historické osobnosti	24
Sport, sportovci	15
Umění, kultura, tradice	12
Politická suverenita, politická kultura, demokracie, dobří politici	10
Slavní, významní lidé, osobnosti	10
Šikovní, vynalézaví lidé/národ	9
Bezkonfliktní stát, neútočnost, bezpečnost	8
Ekonomika, dobrá životní úroveň, ekonomická vyspělost	8
České výrobky	6
Morálka, mezilidské vztahy, dobré lidské vlastnosti	5
Věda	5
Dobré zdravotnictví, kvalitní lékaři, dostupnost zdravotní péče	4
Kvalitní školy, vzdělávání	4
Dobrá geografická poloha, klimatické podmínky	3
Evropská země, součást Evropy, členství V EU	3
Úspěchy ČR ve světě, znají nás, máme dobré jméno	2
Sociální jistoty, dávky, sociální cítění občanů	2
Český jazyk, společná řeč	2
Není na co být hrdý	5
Jiná odpověď	15
Bez odpovědi + Neví	85

Pozn.: Vzhledem k tomu, že každý respondent mohl uvést až tři položky, činí součet všech možných odpovědí 300 %.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 20. 10. 2019, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Hrdost na české občanství v souvislosti s krásou naší země, její přírodou a památkami a také v souvislosti s uměním, kulturou a tradicemi pocitovaly častěji ženy. Ženy rovněž častěji jako zdroj hrdosti uvedly slavné české osobnosti. Muži naopak častěji zmiňovali, že jsou hrdí na české občanství v souvislosti s úspěchy českých sportovců a kvůli kvalitním českým výrobkům (např. českému pivu). Dotázaní starší 60 let častěji jako důvod hrdosti na české občanství zmiňovali to, že je Česká republika jejich rodnou zemí, mají zde své přátele a rodinu a cítí se zde doma, jako zdroj hrdosti častěji zmínili také umění, kulturu a tradice naší země a to, že jsou čeští občané šikovní a vynalézaví. Méně často než ostatní věkové skupiny pak uváděli, že máme krásnou zemi, s krásnou přírodou, památkami i městy, sport a sportovní úspěchy a to, že z naší země pochází řada slavných a významných osobností. Respondenti s vyšším stupněm dosaženého vzdělání častěji uváděli, že jsou hrdí na naši historii a historické osobnosti, na umění a kulturu, dále na ekonomickou vyspělost a vysokou životní úroveň, a také na šikovnost a vynalézavost českých lidí.

Všech respondentů jsme se dále zeptali, z jakých důvodů nejsou hrdí na to, že jsou občany České republiky.² Opět se jednalo o otevřenou otázku (bez nabídky odpovědí), ve které mohli respondenti zmínit až 3 různé důvody, proč nejsou hrdí na to, že jsou občany České republiky. Odpovědi respondentů opět kategorizované do skupin zachycuje tabulka 2.

V říjnovém šetření CVVM jako nejčastější důvod, proč nejsou hrdí na to, že jsou občany našeho státu, respondenti uváděli aktuální politickou situaci v naší zemi a naše politiky, což se alespoň v jedné ze tří možných odpovědí objevilo u téměř dvou pětin dotázaných (39 %). Necelá třetina respondentů (31 %) pak jako důvod uváděla špatné mezilidské

² Znění otázky: „Z jakých důvodů nejste hrdý na to, že jste občanem České republiky?“

vztahy, některé negativní lidské vlastnosti, které podle nich čeští občané mají, případně kritizovali špatný stav morálky. Konkrétně pak dotázaní například zmiňovali, že jsou Češi podle nich závistiví, netolerantní nebo chamtiví. Méně než pětina (17 %) oslovených uvedla, že se necítí být hrdá, z důvodu značné korupce v našem státě a množství podvodů a rozkrádání, ke kterému v naší zemi dochází. Špatná ekonomická situace v naší zemi, vysoká míra nezaměstnanosti, zdražování a vysoké daně byly dalšími často uváděnými důvody (10 %), proč lidé nejsou hrdí, že jsou občany ČR. Necelá desetina dotázaných zmínila, že nejsou na naší zemi hrdí kvůli špatné sociální politice našeho státu, nebo kritizovala současné české školství či zdravotnictví (8 %). Podobný podíl respondentů uvedl vysoký výskyt různých negativních jevů, konkrétně si respondenti stěžovali na velký počet alkoholiků, narkomanů, drobnou kriminalitu a prostituci (7 %). Další necelá desetina (7 %) zmínila problematiku národnostních menšin, přistěhovalců nebo cizinců žijících v ČR (7 %). Více než dvacetina respondentů (6 %) jako důvod, proč není hrdá na své české občanství, označila zahraniční politiku České republiky, konkrétně zde například kritizovali, že se naše země podřizuje jiným mocnostem, bojíme se prosazovat své názory proti jiným státům nebo se kriticky vyjadřovali k členství naší země k Evropské unii. Důvodů, proč nejsou na své české občanství hrdí, zmínili respondenti ještě celou řadu, žádný z nich se už ale neobjevil u více než 5 % respondentů.

Necelá desetina oslovených (9 %) uvedla, že je nenapadá žádný důvod, proč by neměli být hrdí na to, že jsou českými občany.

Tabulka 2: Důvody proč nejsou lidé hrdí na to, že jsou občany ČR (odpovědi respondentů v %)

Politické situace ČR, čeští politici	39
Morálka, mezilidské vztahy, špatné lidské vlastnosti	31
Korupce, podvody, rozkrádání	17
Ekonomika, špatná životní úroveň, nezaměstnanost, zdražování, nízké platy, daně	10
Špatná sociální politika, zdravotnictví, školství	8
Kriminalita, narkomani, alkoholismus, bezdomovci, prostituce	7
Problematika menšin, přistěhovalců, cizinců	7
Zahraníční politika, vztahy se zahraničím, podřizujeme se mocnostem	6
Špatné hospodaření státu, zadluženost	4
Špatná péče o životní prostředí, ničení přírody	4
Právní prostředí, zákony, soudnictví, nespravedlnost	4
Historie, minulost, naše vyrovnání s ní	3
Pověst, jméno ČR v zahraničí, chování Čechů v zahraničí	3
Špatný stav silnic	2
Z žádných důvodů, není nic, na co by neměl být hrdý	9
Jiná odpověď	17
Bez odpovědi + Neví	129

Pozn.: Vzhledem k tomu, že každý respondent mohl uvést až tři položky, činí součet všech možných odpovědí 300 %.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 20. 10. 2019, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Mezi muži a ženami nejsou výraznější rozdíly v tom, jaké důvody proto, že nejsou hrdí na české občanství, uvádějí. Výraznější rozdíly jsme našli z hlediska věku. S rostoucím věkem respondenti častěji mezi důvody zmiňovali morálku, špatné mezilidské vztahy a negativní vlastnosti Čechů. Mezi mladšími respondenty se naopak častěji objevila kritika špatné ekonomické situace, životní úrovně, vysokých cen a daní, dále špatné péče o životní prostředí a problematika národnostních menšin a přistěhovalectví. Lidé do 30 let také častěji zmiňovali kriminalitu, problematiku závislostí a návykových látek, bezdomovectví apod. Respondenti s vyšším stupněm dosaženého vzdělání častěji podle svých slov nejsou hrdí na české občanství z důvodu špatné morálky a mezilidských vztahů v naší společnosti a kvůli negativním vlastnostem, které čeští občané podle jejich názoru mají. Častěji také kritizovali současnou politickou situaci v naší zemi a české politiky. Respondenti s vysokoškolským vzděláním naopak méně často zmiňovali špatnou ekonomickou situaci, nízkou životní úroveň, vysoké ceny a nízké platy.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-10</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 20. 10. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1021</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>177</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.133a, OV.133b</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>ov191115</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>15. listopadu 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |